Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

3. listopada 2013.*

„Direktiva 1999/44/EZ – Prava potrošača u slučaju neusklađenosti robe s ugovorom – Neznatna neusklađenost – Nepostojanje prava na raskid ugovora – Nadležnost nacionalnog suda“

U predmetu C-32/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz (Španjolska), odlukom od 13. siječnja 2012., koju je Sud zaprimio 23. siječnja 2012., u postupku

Soledad Duarte Hueros

protiv

Autociba SA,

Automóviles Citroën España SA,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Tizzano (izvjestitelj), predsjednik vijeća, M. Berger i A. Borg Barthet, E. Levits i J.-J. Kasel, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 24. siječnja 2013.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Duarte Hueros, J. Menaya Nieto-Aliseda, *abogado*,

— za Autociba SA, M. Ramiro Gutiérrez i L. T. Corchero Romero, *abogados*,

— za španjolsku vladu, S. Centeno Huerta, u svojstvu agenta,

— za njemačku vladu, F. Wannek, u svojstvu agenta,

— za francusku vladu, G. de Bergues i S. Menez, u svojstvu agenata,

— za mađarsku vladu, M. Z. Fehér kao i K. Szíjjártó i Z. Biró-Tóth, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: španjolski

— za poljsku vladu, M. Szpunar i B. Majczyna, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, J. Baquero Cruz i M. van Beek, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 28. veljače 2013.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 1999. o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i o jamstvima za takvu robu (SL L 171, str. 12.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 22., str. 17.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između, s jedne strane, Duarte Hueros i, s druge strane, Autociba SA (u daljnjem tekstu: Autociba) i Automóviles Citroën España SA u vezi sa zahtjevom za raskid ugovora o kupoprodaji vozila zbog njegove neusklađenosti s tim ugovorom.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodna izjava 1. Direktive 1999/44 navodi:

„Budući da se u članku 153. stavcima 1. i 3. [UEZ-a] utvrđuje da bi Zajednica trebala doprinijeti postizanju visoke razine zaštite potrošača putem mjera koje usvaja u skladu s [...] člankom 95. [UEZ-a]”.

4 Članak 1. stavak 1. iste direktive određuje:

„Svrha je ove Direktive približavanje zakona i drugih propisa država članica u odnosu na određene aspekte prodaje robe široke potrošnje i povezana jamstva radi osiguranja minimalne razine zaštite potrošača u kontekstu unutarnjeg tržišta.”

5 Članak 2. stavak 1. navedene direktive propisuje:

„[Prodavatelj] mora potrošaču isporučiti robu koja je u skladu s [kupo]prodajnim ugovorom.”

6 Članak 3. Direktive 1999/44, naslovljen „Prava potrošača”, glasi kako slijedi:

„1. [Prodavatelj] je odgovoran potrošaču za bilo kakvo odstupanje koje postoji u trenutku isporuke.

2. U slučaju neusklađenosti, potrošač ima pravo da mu se roba besplatno dovede u sklad s ugovorom putem popravka ili zamjene, u skladu sa stavkom 3., ili da mu se odobri odgovarajuće umanjenje cijene ili raskid ugovora u odnosu na tu robu, u skladu sa stavcima 5. i 6.

3. Potrošač od [prodavatelja] kao prvo može tražiti popravak robe ili zamjenu robe, u oba slučaja besplatno, osim ako je to nemoguće ili nije u razmjeru s vrijednošću.

[…]

5. Potrošač može tražiti odgovarajuće umanjenje cijene ili raskid ugovora:

— ako potrošač nema pravo ni na popravak niti na zamjenu, ili

— ako [prodavatelj] nije osigurao rješenje u razumnom roku, ili

— ako [prodavatelj] nije osigurao rješenje bez velikih neugodnosti po potrošača.

6. Potrošač nema pravo na raskid ugovora ako se radi o neznatnoj neusklađenosti."

7 Članak 8. stavak 2. navedene direktive određuje:

„Države članice mogu usvojiti ili zadržati na snazi i strože odredbe, spojive s Ugovorom [o EZ-u] u području na koje se odnosi ova Direktiva, kako bi zajamčile višu razinu zaštite potrošača."

8 U skladu s člankom 11. stavkom 1. prvim podstavkom iste direktive:

„Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom […]"

Španjolsko pravo

9 Nacionalni zakon kojim je u španjolsko pravo prenesena Direktiva 1999/44 koja je bila na snazi u vrijeme nastanka činjenica u glavnom postupku bio je Zakon 23/2003 o jamstvima u slučaju prodaje robe široke potrošnje (Ley 23/2003 de Garantías en la Venta de Bienes de Consumo) od 10. srpnja 2003. (BOE br. 165, od 11. srpnja 2003., str. 27160., u daljnjem tekstu: Zakon 23/2003).

10 U skladu s člankom 4. stavkom 1. Zakona 23/2003:

„Prodavatelj će odgovarati potrošaču za svako odstupanje od usklađenosti koje postoji u trenutku isporuke robe. U skladu s ovim zakonom, potrošaču se priznaje pravo popravka robe, njezine zamjene, umanjenje cijene ili pravo na raskid ugovora."

11 Članak 5. stavak 1. spomenutog zakona predviđa:

„Ako roba nije u skladu s ugovorom, potrošač može odabrati hoće li zahtijevati popravak ili zamjenu robe, osim ako neki od tih izbora nije nemoguć ili neproporcionalan. Od trenutka kada potrošač priopći prodavatelju svoj odabir, obje stranke su njime obvezane. Ta odluka potrošača ne utječe na odredbe iz sljedećeg članka u slučaju kada popravak ili zamjena ne uspiju dovesti robu u stanje koje je u skladu s ugovorom."

12 Članak 7. istog zakona glasi kako slijedi:

„Do umanjenja cijene ili raskida ugovora će, prema odabiru potrošača, doći kada on neće moći zatražiti popravak ili zamjenu te u slučajevima kada popravak ili zamjena nisu provedeni u razumnom roku ili bez velikih neugodnosti po potrošača. Do raskida ugovora neće doći ako je riječ o neznatnoj neusklađenosti."

13 Članak 216. Zakonika o parničnom postupku (Ley de Enjuiciamiento Civil) određuje:

„Građanski sudovi odlučuju o predmetima na temelju činjenica, dokaza i navoda stranaka, osim ako zakonski nije drukčije propisano za posebne slučajeve."

14 Člankom 218. stavkom 1. Zakonika o parničnom postupku propisano je:

„Presude moraju biti jasne, precizne i moraju odgovarati zahtjevima i ostalim navodima stranaka koji su tijekom postupka pravovremeno podneseni. U njima su sadržane zahtijevane deklaracije, osuda ili oslobođenje tuženika te se u njima odlučuje o svim spornim točkama koje su bile predmet rasprave.

Opći sud odlučuje u skladu s odredbama primjenjivima na slučaj, u okviru predmeta tužbe te uvažavajući samo činjenične i pravne elemente koje su stranke htjele istaknuti, čak i kada ih stranke postupka nisu pravilno navele."

15 Članak 400. Zakonika o građanskom postupku pojašnjava:

„1. Kada se predmet zahtjeva može temeljiti na različitim činjenicama ili različitim pravnim osnovama, njih treba navesti u zahtjevu ako su poznate ili ih se može navesti u trenutku podnošenja zahtjeva, pri čemu ih nije dopušteno navesti u kasnijem postupku.

[…]

2. U skladu s odredbama prethodnog stavka, radi litispendencije i pravomoćnosti, smatra se da su činjenice i pravne osnove navedene u sporu istovjetne onima navedenima u drugom prethodnom postupku ako ih se moglo navesti u njemu."

16 Člankom 412. stavkom 1. Zakonika o parničnom postupku propisano je:

„Kada se utvrdi što je predmet postupka u zahtjevu, stranke u odgovoru na tužbu i, eventualno, u protuzahtjevu to više ne mogu naknadno mijenjati."

Glavni postupak i prethodno pitanje

17 S. Duarte Hueros kupila je u srpnju 2004. u Autocibi vozilo opremljeno pomičnim krovom. Autociba joj je vozilo isporučila u sljedećem mjesecu kolovozu nakon što je ona za nj platila iznos od 14 320 eura.

18 Budući da je za kišna vremena voda curila kroz krov u unutrašnjost vozila, S. Duarte Hueros je vozilo odvezla natrag u Autocibu. Kako su brojni pokušaji popravka bili neuspješni, zatražila je zamjenu tog vozila.

19 Kad je Autociba odbila takvu zamjenu, S. Duarte Hueros je pred Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz podnijela tužbu radi raskida kupoprodajnog ugovora kao i radi utvrđenja solidarne odgovornosti Autocibe i Citroëna España SA, potonjeg kao proizvođača vozila, u cilju povrata iznosa kupoprodajne cijene istog.

20 Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz tvrdi međutim da se, s obzirom na to da je u sporu u glavnom postupku riječ o manjem nedostatku, kupoprodajni ugovor ne može raskinuti na temelju članka 3. stavka 6. Direktive 1999/44.

21 U tom kontekstu, iako S. Duarte Hueros ima pravo na umanjenje kupoprodajne cijene, na temelju članka 3. stavka 5. spomenute direktive, sud koji je uputio zahtjev ipak zaključuje da se takvo rješenje ne može prihvatiti zbog nacionalnih postupovnih pravila, osobito članka 218. stavka 1. Zakonika o parničnom postupku u vezi s načelom usklađenosti zahtjeva stranaka sa sudskim odlukama, jer u tom smislu potrošač nije podnio nikakav glavni, a ni podredni zahtjev.

22 Usto, s obzirom na to da je S. Duarte Hueros imala mogućnost zatražiti umanjenje cijene u okviru glavnog postupka, makar podredno, tijekom kasnijih postupaka nije dopušten nikakav sudski zahtjev zato što se prema španjolskom pravu načelo pravomoćnosti primjenjuje na sve zahtjeve koje je već bilo moguće uputiti u ranijem postupku.

23 U tim okolnostima je Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz, zbog sumnji u vezi s usklađenošću španjolskog prava s načelima koja proizlaze iz Direktive 1999/44, odlučio prekinuti postupak i Sudu postaviti sljedeće prethodno pitanje:

„Može li sud, u slučaju kada potrošač nakon što roba nije dovedena u stanje usklađenosti – zato što, unatoč tomu što je on to nekoliko puta zahtijevao, nije izvršen popravak – sudskim putem zatražiti jedino raskid ugovora i, ako takav raskid nije moguć jer je riječ o neznatnoj neusklađenosti, *ex offo* priznati potrošaču pravo na odgovarajuće umanjenje cijene?”

O prethodnom pitanju

24 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Direktivu 1999/44 tumačiti na način da joj se protivi propis države članice, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, a koji u slučaju kada potrošač koji ima pravo na odgovarajuće umanjenje cijene utvrđene ugovorom o kupoprodaji tužbom zahtijeva jedino raskid ugovora, čemu se ne može udovoljiti zbog neznatne neusklađenosti robe, ne dozvoljava nacionalnom sucu pred kojim se vodi postupak da po službenoj dužnosti odredi takvo umanjenje cijene čak i u slučaju kada navedeni potrošač nije ovlašten ni preinačiti podnesenu tužbu niti podnijeti novu tužbu u tu svrhu.

25 U tom pogledu valja podsjetiti da je cilj Direktive 1999/44, kao što je navedeno u njezinoj uvodnoj izjavi 1., osigurati visoku razinu zaštite potrošača (presuda od 17. travnja 2008., Quelle, C-404/06, Zb., str. I-2685., t. 36.).

26 Točnije, članak 2. stavak 1. Direktive 1999/44 obvezuje prodavatelja da potrošaču isporuči robu u skladu s ugovorom o kupoprodaji.

27 Imajući to u vidu, u skladu s člankom 3. stavkom 1. spomenute direktive, prodavatelj odgovara potrošaču za svako odstupanje od usklađenosti koje postoji u trenutku isporuke robe (vidjeti gore navedenu presudu Quelle, t. 26., kao i onu od 16. lipnja 2011., Gebr. Weber i Putz, C-65/09 i C-87/09, Zb., str. I-5257., t. 43.).

28 Spomenuti članak 3. u svojem stavku 2. navodi prava na koja se potrošač može pozvati protiv prodavatelja u slučaju neusklađenosti isporučene robe. Potrošač najprije ima pravo, u skladu sa stavkom 3. tog članka, zahtijevati da se roba dovede u stanje usklađenosti. Ako se ona ne može dovesti u to stanje, potrošač zatim može u skladu sa stavkom 5. istog članka zatražiti umanjenje cijene ili raskid ugovora (vidjeti gore navedene presude Quelle, t. 27., i Gebr. Weber i Putz, t. 44.). Međutim, kao što proizlazi iz stavka 6. tog članka 3., kada je neusklađenost isporučene robe neznatna, potrošač nema pravo zahtijevati takav raskid, nego u tom slučaju ima samo pravo zahtijevati odgovarajuće umanjenje kupoprodajne cijene predmetne robe.

29 U tom kontekstu, kao što je u biti istaknula nezavisna odvjetnica u točki 41. svojeg mišljenja, valja pojasniti da spomenuti članak 3. ne sadržava odredbe na temelju kojih bi nacionalni sudac bio obvezan, u okolnostima kao što su one o kojima je riječ u glavnom postupku, *ex offo* priznati potrošaču pravo na odgovarajuće umanjenje kupoprodajne cijene predmetne robe.

30 Članak 3. Direktive 1999/44, u vezi s člankom 11. stavkom 1. iste zapravo samo obvezuje države članice da donesu nužne mjere kako bi potrošač mogao stvarno ostvarivati svoja prava, koristeći različite pravne lijekove predviđene za slučaj neusklađenosti robe. Kao što je također istaknula nezavisna odvjetnica u točki 25. svojeg mišljenja, ta direktiva ne sadržava upute o mehanizmima koji bi omogućili ostvarivanje spomenutih prava pred sudom.

31 Stoga su, u nedostatku propisa Unije u tom području, postupovna pravila kojima je cilj osigurati očuvanje prava koja potrošači imaju na temelju Direktive 1999/44 stvar unutarnjeg pravnog poretka država članica na temelju načela postupovne autonomije potonjih. Međutim, ta pravila ne smiju biti nepovoljnija od onih koja se odnose na slične situacije u nacionalnom pravu (načelo ekvivalentnosti) niti u praksi onemogućiti ili pretjerano otežati korištenje pravima koja priznaje pravni poredak Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti u tom smislu presudu od 21. veljače 2013., Banif Plus Bank, C-472/11, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

32 Kada je riječ o načelu ekvivalentnosti, valja utvrditi da iz spisa kojim raspolaže Sud ne proizlazi nijedan dokaz koji bi doveo u sumnju usklađenost španjolskog postupovnog pravila s tim načelom.

33 Naime, iz spisa proizlazi da se taj propis primjenjuje neovisno o činjenici potpada li pravo na temelju kojeg je potrošač podnio tužbu pod pravo Unije ili nacionalno pravo.

34 Što se tiče načela djelotvornosti, valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, svaki slučaj u kojem se postavlja pitanje o tome čini li nacionalna postupovna odredba nemogućom ili pretjerano teškom primjenu prava Unije mora biti analiziran uzimajući u obzir mjesto te odredbe u cjelokupnom postupku, njegovo odvijanje i osobitosti pred različitim nacionalnim sudovima (presude od 14. lipnja 2012., Banco Español de Crédito, C-618/10, t. 49., i od 14. ožujka 2013., Aziz, C-415/11, t. 53.).

35 U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi, s jedne strane, da je na temelju primjene članaka 216. i 218. Zakonika o parničnom postupku nacionalni sudac vezan tužbenim zahtjevima koje je tužitelj iznio u svojoj tužbi kojom je postupak pokrenut i, s druge strane, da potonji ne može tijekom postupka mijenjati predmet takve tužbe u skladu s člankom 412. stavkom 1. istog zakonika.

36 Osim toga, na temelju članka 400. tog zakonika, tužitelj nije ovlašten podnijeti novu tužbu kako bi istaknuo zahtjeve koje je mogao navesti, ako ništa barem podredno, tijekom ranijeg postupka. Naime, na temelju načela pravomoćnosti takva tužba bila bi nedopuštena.

37 Dakle, iz tih navoda proizlazi da u španjolskom postupovnom sustavu potrošač koji sudski zahtijeva jedino raskid ugovora o kupoprodaji robe nema nikakvu mogućnost koristiti se pravom na ostvarenje odgovarajućeg umanjenja cijene te robe na temelju članka 3. stavka 5. Direktive 1999/44 ako bi nacionalni sudac koji odlučuje o sporu smatrao da je, u stvarnosti, neusklađenost te robe neznatna, osim u slučaju kada je podredno podnesen zahtjev kojim se traži određivanje takvog umanjenja.

38 U tom pogledu valja ipak utvrditi da je, vodeći računa o odvijanju i posebnostima tog postupovnog sustava, takav slučaj vrlo malo vjerojatan jer postoji nezanemariva opasnost da dotični potrošač neće podnijeti podredan zahtjev, kojim bi se usto pružila manja zaštita od one predviđene glavnim zahtjevom, zato što je obveza istodobnog podnošenja zahtjeva vrlo stroga ili zato što nije svjestan dosega svojih prava (vidjeti analogijom gore navedenu presudu Aziz, t. 58.).

39 U tom kontekstu valja utvrditi da takav postupovni sustav, time što nacionalnom sucu ne dopušta da *ex offo* prizna potrošačevo pravo ostvarivanja odgovarajućeg umanjenja kupoprodajne cijene robe, iako potonji nije ovlašten ni pojasniti svoj prvotni zahtjev niti u tom pogledu podnijeti novu tužbu, može narušiti djelotvornost zaštite potrošača kakvu je zamislio zakonodavac Unije.

40 Naime, španjolski sustav u biti nameće potrošaču obvezu da predvidi rezultat analize koja se odnosi na pravnu kvalifikaciju neusklađenosti robe koju konačno mora provesti nadležni sudac, a što čini zaštitu koja mu se dodjeljuje člankom 3. stavkom 5. Direktive 1999/44 neizvjesnom i stoga neodgovarajućom. Tim je više tako kada je, kao u predmetu u glavnom postupku, takva analiza posebno složena, zbog čega spomenuta kvalifikacija uglavnom ovisi o mjerama izvođenja dokaza koje određuje sudac pred kojim se vodi postupak.

41 U tim okolnostima, kao što je nezavisna odvjetnica istaknula u točki 31. svojeg mišljenja, valja utvrditi da se čini da španjolski propis o kojemu je riječ u glavnom postupku nije u skladu s načelom djelotvornosti zato što u sudskim postupcima koje potrošač pokreće u vezi s neusklađenosti isporučene robe s kupoprodajnim ugovorom pretjerano otežava, to jest čini nemogućom, provedbu zaštite koju se potonjima želi pružiti Direktivom 1999/44.

42 S obzirom na to objašnjenje, na sudu je koji je uputio zahtjev da provjeri koja su nacionalna pravila primjenjiva u postupku koji se pred njim vodi i da učini sve što je u njegovoj nadležnosti, uzimajući u obzir cjelokupno nacionalno pravo i primjenjujući metode tumačenja koje to pravo poznaje, da bi se zajamčila puna djelotvornost članka 3. stavka 5. Direktive 1999/44 i da bi se došlo do rješenja koje je u skladu sa željenim ciljem (vidjeti u tom smislu presudu od 24. siječnja 2012., Dominguez, C-282/10, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

43 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da Direktivu 1999/44 treba tumačiti na način da joj se protivi propis države članice, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, a koji u slučaju kada potrošač koji ima pravo na odgovarajuće umanjenje cijene utvrđene ugovorom o kupoprodaji tužbom zahtijeva jedino raskid ugovora, a tome se ne može udovoljiti zbog neznatne neusklađenosti robe, ne dozvoljava nacionalnom sucu pred kojim se vodi postupak da po službenoj dužnosti odredi takvo umanjenje cijene čak i u slučaju kada navedeni potrošač nije ovlašten ni preinačiti podnesenu tužbu niti podnijeti novu tužbu u tu svrhu.

Troškovi

44 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Direktivu Europskog parlamenta i Vijeća br. 1999/44/EZ od 25. svibnja 1999. o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i povezanim jamstvima treba tumačiti na način da joj se protivi propis države članice, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, a koji u slučaju kada potrošač koji ima pravo na odgovarajuće umanjenje cijene utvrđene ugovorom o kupoprodaji tužbom zahtijeva jedino raskid ugovora, čemu se ne može udovoljiti zbog neznatnosti neusklađenosti robe, ne dozvoljava nacionalnom sucu pred kojim se vodi postupak da po službenoj dužnosti odredi takvo umanjenje cijene čak i u slučaju kada navedeni potrošač nije ovlašten ni preinačiti podnesenu tužbu niti podnijeti novu tužbu u tu svrhu.

Potpisi